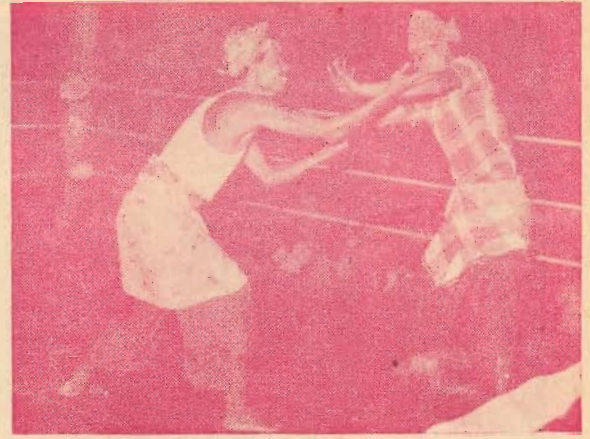

ศิลปะ - ศิลปะการต่อสู้ ของไทยมุสลิม

□ อุไรรัตน์ สุขเกษม

ศิลปะเป็นกีฬาพื้นเมืองของชาวอิสลามโดยเฉพาะ มีมาแต่บรรพบุรุษ คำว่า ศิลปะ นั้น แปลว่า ชั้นเชิง และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว หรือเรียกชื่อทางภาษาอิสลามว่า “บอดี้มา” ซึ่งปัจจุบันนี้ไม่ได้นำมาใช้เป็นการต่อสู้ป้องกันตัวแล้ว แต่นำมาใช้เป็นการละเล่นพื้นเมืองที่สนุกสนาน นิยมเล่นกันในงานต่างๆ เช่น งานเข้าสู่นัด งานกินเหนียว (แต่งงาน) งานโกนจุก งานแก้บน สะเดาะเคราะห์ และต้อนรับผู้มีเกียรติ แต่สมัยก่อนแล้ว จะเป็นการต่อสู้ป้องกันตัวเท่านั้น ไม่ใช่เพื่อเป็นการละเล่น

การแต่งกาย การรำศิลปะนั้น มีการเล่นเป็นคู่ๆ ผู้เล่นมีการแต่งตัวกันอย่างสวยงาม จะต้องมีส่วนไหนจึงจะถูกต้อง

1. ผ้าโพกศีรษะ (สิ่งนี้สำคัญจะขาดเสียไม่ได้เลยในการเล่น ถือว่าเครื่องแต่งกายชั้นอื่นมีก็ได้ไม่มีก็ได้)
2. เสื้อก็เป็นเสื้อคอตั้ง ชนิดผ้ามันๆ หรือคอกลมธรรมดาก็ได้
3. กางเกง ถ้าจะให้สวยก็เป็นกางเกงขาสั้นๆ (แต่ถ้านุ่งกางเกงขาบานก็ได้ แต่ไม่งามเหมือนกางเกงขาสั้น)
4. ผ้าโสร่งลวดลายสวยๆ นุ่งทับลงบนกางเกงไทย นุ่งให้สูงเหนือเข่า (ผู้เขียนคิดว่าถ้าต่อสู้กันถึงพริกถึงขิง

กางเกงขาสั้นๆ ผ้ายางขาด หรือกางเกงหลดก็มีผ้าโสร่งอีกผืน “ซ้อหน้า” ไว้ใต้เป็นอย่างดี)

5. ผ้ายางขาด คาคัทผ้าโสร่งไม่ให้หลุดอีกชั้นหนึ่ง

6. มีคันทันมีปลอกหรือกริมมีปลอก เทนที่สะเอว เป็นอาวุธประจำของกนหลาย)

ดนตรี ดนตรีที่ใช้นั้นมีประโยชน์หลายด้าน เป็นการเรียกร้องคนคู่ได้ เป็นเสียงเชียร์ให้คู่ต่อสู้มีกำลังใจในการเล่นเอาชนะอีกฝ่าย นอกจากนี้ทำให้การเล่นชนิดนี้สนุกสนานอีกด้วย การเล่นบางจังหวะก็เร็วเมื่อคู่ต่อสู้เข้าพันตัวกัน และทำนองธรรมดาเมื่อจุกๆ จ้องๆ คอยหาโอกาสโจมตี การไหว้ครูก็ใช้ท่วงทำนองซ้ำๆ (ผู้เขียน

สนใจคนตรีมากเมื่อขณะที่ผู้เล่นใส่อารมณ์เข้าไปอย่างเต็มที่ น่าดูไม่น้อยกว่าผู้แสดงที่เดียว)

ดนตรีที่ใช้มีด้วยกัน 3 อย่าง (คล้ายๆ ดนตรีมวยของเรา) คือ

1. กลองยาว 1 ใบ
2. ฆ้อง 1 อัน
3. ปี่ยาว 1 อัน

เพียง 3 อย่าง เท่านั้นเสียงจะก็กก้องไปทั่ว ความสามารถของคนเป่าจะต้องยกนิ้วให้ คือมีความออกทนกว่าคนอื่นเป็นพิเศษ เป่าโดยไม่หยุดและไม่เปลี่ยนตัวไปกว่าจะจบรายการ คือไม่หยุดพักเป็นชั่วโมงๆ เลยทีเดียว

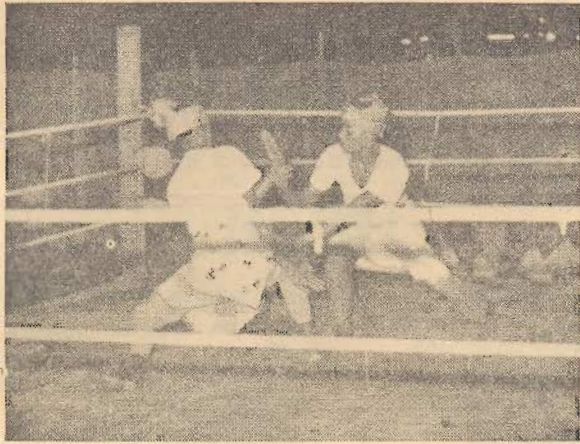
ตั้งแต่เริ่มเสียงดนตรีก็ไปเรื่อย ๆ 10 นาที คู่ต่อสู้ก็จะเริ่มไหว้ครุไปตามเสียงเพลงที่เป่า การไหว้ครุนี้เขาจะไหว้ทีละคน (ไม่เหมือนการท่อมวยของไทย เราไหว้พร้อม ๆ กันทั้งสองคน) และลีลาการไหว้ของแต่ละคนก็จะไม่เหมือนกัน ในขณะที่ไหว้บางคนพร้อมน้กคาตาไปด้วยเพื่อเอานะคู่ต่อสู้ทางอ้อม (ของมวยไทยเราก็มีเช่นกัน เช่นตอนไหว้ครุก็มีสายมงคลคาตาหัว แต่เมื่อถึงตอน

จะชก ทรูหรือพี่เลี้ยงจะออกสายมงคลให้ พร้อมทั้งเป่ากระหม่อมให้ด้วยเป็นการให้กำลังใจและมีชัยชนะเหนือคู่ต่อสู้)

• การแสดง ก่อนลงมือต่อสู้กัน ทั้งคู่จะต้องทำความเคารพซึ่งกันและกัน โดยการ “สาลามนัต” คือ การสัมผัสมือทั้ง 4 ของทั้ง 2 คน ประสานกันแล้วก็เอามาแตะที่หน้า (ของไทยเราในการชกก็มีกรับมือกันก่อนชก “คล้ายกับจะบอกว่าย่าเอาถึงตายนะ”) แล้วจึงดำเนินการร่ายรำศิลปะกันตามศิลปะ และชั้นเชิงของการต่อสู้ ผู้เขียนสังเกตเห็นว่าทั้งคู่จะเกร็งมีตกลมที่แขน และทำขาสั้น ๆ ก็ได้รับคำตอบว่า “เป็นการหักคู่ต่อสู้, ช่มขวัญ และเรียกกำลังภายในไปทั่วในหัว” และบางครั้งมีการกระทุ้งตีให้เกิดเสียง หรือไม้ก็เอาฝ่ามือตีที่ขาอ่อนทำให้เกิดเสียงดัง ทำเสียงช่มขวัญคู่ต่อสู้ (คล้ายๆ กับแมวเมื่อจะต่อสู้กัน ก็ใช้เสียงขู่ไว้ก่อนบางครั้งหมาก็จะวิ่งแก็ก็ไม่กล้าเหยงเข้าไปเพราะกลัว “เสียง”)

หลังจาก “ลองเชิง” กันพอสมควรแล้วก็หาทางพิชิตคู่ต่อสู้ให้ล้มลง แต่ละคนจะมีสีหน้าเคร่งขรึม เอาจริงจัง เส้นเอ็นที่หน้าขึ้นเห็นได้ชัด หน้าแดงบอกลักษณะ “เอาให้ตาย” การร่ายรำหรือทำนั้นแปลกจากมวยไทย คือ ฝ่ามือทั้งสองแบออก ขากางกึ่งหลักมันมือนั้นก็คอยหาโอกาสฟาดลงร่างของคู่ต่อสู้ หรือใช้เท้าดันให้คู่ต่อสู้ล้มลง

ในระยะหลังก่อนที่จะประชิดเข้าถึงตัว จะต้องแสดงท่าทางหลอกล่อให้คู่ต่อสู้ตายใจ เข้าใจผิดคิดว่าจะมา “ไม้นี้” แต่เมื่อจะโจมตีคู่ต่อสู้จริงๆ ก็เปลี่ยนแผน คู่ต่อสู้ไม่ทันระวังตัว ก็โดนฟาดเข้าเต็มเปา หรือมีฉนั้นก็โดนขาฟาดขาดล้มลง การที่ล้มหลาย ๆ ครั้ง เป็นการเตือนให้รู้ว่าเราเป็นฝ่ายปราชัยแน่

ติลา ก่อนที่จะเข้าประชิดตัวคู่ต่อสู้ถือว่าสำคัญมากกว่าทำอื่นๆ เพราะการหลอกล่อให้คู่ต่อสู้เข้าใจผิด เป็นการเอาชนะคู่ไว้แล้วครึ่งหนึ่ง

หลังจากหลอกล่อกันนานพอสมควร ก็เป็นตอนที่ได้จังหวะเข้าประชิดตัว เป็นระยะที่คู่ต่อสู้ต้องทำรวดเร็วแบบสายฟ้าแลบ ไม่ให้คู่ต่อสู้รู้ว่า จะโจมตีทำไหน คือพลิกแพลงท่าอย่างรวดเร็ว มีการจับมือคู่ต่อสู้ หรือคั้นให้คู่ต่อสู้ล้มไป ในระยะที่เข้าประชิดกัน คนตรีจะเล่นถี่เร็ว ฟังแล้วพลอยระทึกใจไปด้วย ต่อมากู่ต่อสู้จะผละออกจากกันโดยรวดเร็ว แล้วจจๆ จ้องๆ กันใหม่

จากการต่อสู้แบบนี้แต่ละคนจะได้รับการเจ็บเล็กน้อย และการต่อสู้ก็มีน้ำใจนักกีฬาพอ คือเมื่อคู่ต่อสู้ล้มลงไป จะไม่มีการไปซ้ำเติม ถึงแม้ไม่มีกรรมการคอยตัดสินหรือคอยห้าม ส่วนการกักตั้นนั้น จะฟังเสียงของผู้คว่าใครแพ้และชนะ

ผู้เขียนได้ถามว่า “อย่างตัวผู้เขียนนี้จะหักได้หรือ

ไม่” ได้รับคำตอบว่า “จะเป็นผู้หญิงก็หักได้ ไม่ใช่ศาสนาอิสลามก็หักได้ แต่เมื่อเวลาหักจริงๆ ต้องมีการไหว้ครูด้วย และเสียเวลาหักถ้าตั้งใจจริงๆ ก็ 3 เดือนเท่านั้นก็เป็น”

ผู้เขียนได้ถามว่า “ถ้าไม่มีกรรมการแล้วแต่ละคู่จะเลิกได้อย่างไร” คำตอบก็คือ “แต่ละคู่จะเล่นกันอย่างน้อยครึ่งชั่วโมง อย่างมากก็เกือบชั่วโมง ถ้าเป็นการรำโชว์น้อยกว่าครึ่ง มีหลายคู่ผลัดเปลี่ยนกันไป แต่ในการต่อสู้ถ้าคู่ไหนไม่เลิกเมื่อกินเวลานานแล้ว ก็จะมีหัวหน้าใหญ่คอยบอกให้เลิกเอง และการแสดงศิลปะนี้ใครชนะก็ไม่มีเงินรางวัลแต่ประการใด”

ผู้เขียนได้ตั้งข้อสังเกตว่า “ปกติที่มีการแสดงศิลปะมักไม่เห็นต่อสู้จริงจัง ไม่ได้ลงไม้ลงมือกันให้ถึงตัวเลย” ได้รับคำตอบว่า “ที่เห็นตามที่ต่างๆ ผู้เล่นต้องการแสดงท่ามากกว่า เพราะลวกลายการต่อสู้ น่าดู แต่ต่อสู้กันจริงๆ จะไม่เห็นท่างามๆ เป็นแน่” □

